Szczepienia zalecane są tak samo ważne jak obowiązkowe. Dlatego warto szczepić!

Mgr Violetta Nowak
Specjalistka pielęgniarstwa pediatrycznego
NZPZ PLR „PETRUS”
w Zamościu.

Program szczepień ochronnych

- realizacja szczepień ochronnych w Polsce odbywa się zgodnie z PSO, który jest corocznie modyfikowany i ogłaszany przez GIS w formie komunikatu, zamieszczonego w dzienniku urzędowym ministra zdrowia do 31 października roku poprzedzającego wykonanie tego programu,
- polski PSO funkcjonuje w formie mieszanej. Składa się ze szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży oraz osób narażonych na zakażenie, które wykonywane są bezpłatnie, oraz szczepień zalecanych, niefinansowanych z budżetu państwa.

Szczepienia obowiązkowe

- gruźlicy,
- zakażeniom pneumokokowym,
- błonicy,
- krztuścowi,
- polio (poliomyelitis),
- odrze, śwince, różyczce,
- tężcowi,
- wirusowemu zapaleniu wątroby typu B,
- zakażeniom przeciwko Haemophilus influenzae typu B,
- zakażeniom rotawirusowym.

Szczepienia zalecane

Szczepienia zalecane uzupełniają szczepienia obowiązkowe, zapewniając szerszą ochronę społeczeństwa przed chorobami zakaźnymi należą do nich:

- ospa wietrzna,
- kleszczowe zapalenie mózgu,
- wirusowe zapalenie wątroby typu A,
- grypa,
- szczepienie przeciw COVID-19 dzieci w wieku 5-11 lat,
- szczepienie przeciw COVID-19 u nastolatków
- zakażenia meningokokowe,
- HCV.

Ospa wietrzna

- ospa wietrzna jest chorobą zakaźną wywoływaną przez wirusa ospy wietrznej i półpaśca. Cechą charakterystyczną tego wirusa jest bardzo wysoka zaraźliwość sięgająca 90-95%,
- najczęstszym źródłem zakażenia jest bezpośredni kontakt z chorym lub droga kropelkowa. Zakażenie szerzy się także pośrednio przez kontakt z przedmiotami zanieczyszczonymi wydzielinami z dróg oddechowych chorej osoby,

Ospa wietrzna - objawy

Do głównych objawów choroby należą:

- swędząca wysypka grudkowo-pęcherzykowa na tułowiu, twarzy, owłosionej skórze głowy, kończynach, u 10-13% chorych również na błonach śluzowych (najpierw pojawia się rumień, następnie pęcherzyk, który pokrywa się strupem i odpada po 1-2 tygodniach),
- gorączka,
- złe samopoczucie,
- bóle głowy i mięśni,
- powiększenie węzłów chłonnych.

Ospa wietrzna wysypka.

Powikłania ospy wietrzej

Do najczęściej występujących powikłań ospy wietrznej należą:

- zaburzenie czynności ośrodkowego układu nerwowego (zapalenie móżdżku, mózgu, czy opon mózgowo-rdzeniowych),
- zakażenia bakteryjne skóry (może powodować powstanie szpecących blizn),
- zapalenie płuc (głównie u dorosłych),
- ostra małopłytkowość.

Powikłania ospy c.d.

- rzadziej występuje zapalenie nerek, mięśnia sercowego, stawów, nerwu wzrokowego czy porażenie nerwu twarzowego,
- zakażenie ospą wietrzną kobiety w ciąży w ok. 2% przypadków może prowadzić do urodzenia dziecka z trwałymi uszkodzeniami narządowymi,
- powikłania ospy wietrznej wymagające hospitalizacji mogą wystąpić u 7-8 na 10.000 chorych,
- u młodzieży i u dorosłych choroba przebiega dużo ciężej niż u dzieci, a powikłania występują 10-20 razy częściej.

Zachorowalność w Polsce

- w Polsce jest to choroba częsta. Rocznie rejestruje się około 150-220 tysięcy zachorowań, z czego większość stanowią dzieci do 10 r.ż. W granicach 1000- 1300 osób rocznie jest hospitalizowanych z powodu ciężkiego przebiegu ospy wietrznej,
- zachorowalność na ospę wietrzną wzrasta raz na kilka lat ze względu na tzw. epidemie wyrównawcze. Zjawisko takie ma miejsce wówczas gdy znaczna część populacji nie jest odporna na zakażenie,

OSPA WIETRZNA W POLSCE

DANE ZA OKRES 01.01.1995-31.12.2020

szczepienia info

LICZBA ZACHOROWAŃ NA OSPĘ WIETRZNĄ (W LATACH 1995-2020)

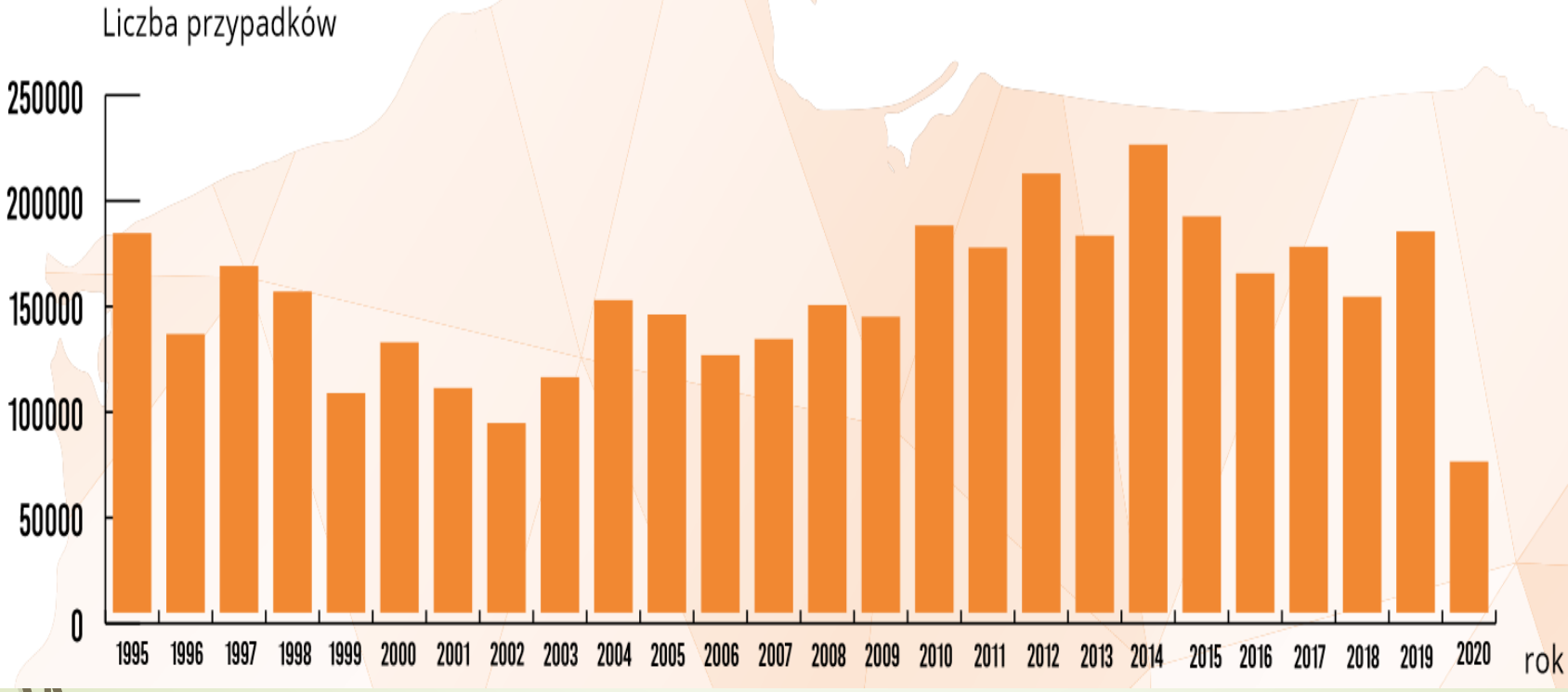

ZACHOROWANIA NA OSPĘ WIETRZNĄ WG GRUP WIEKU (W 2019 ROKU)

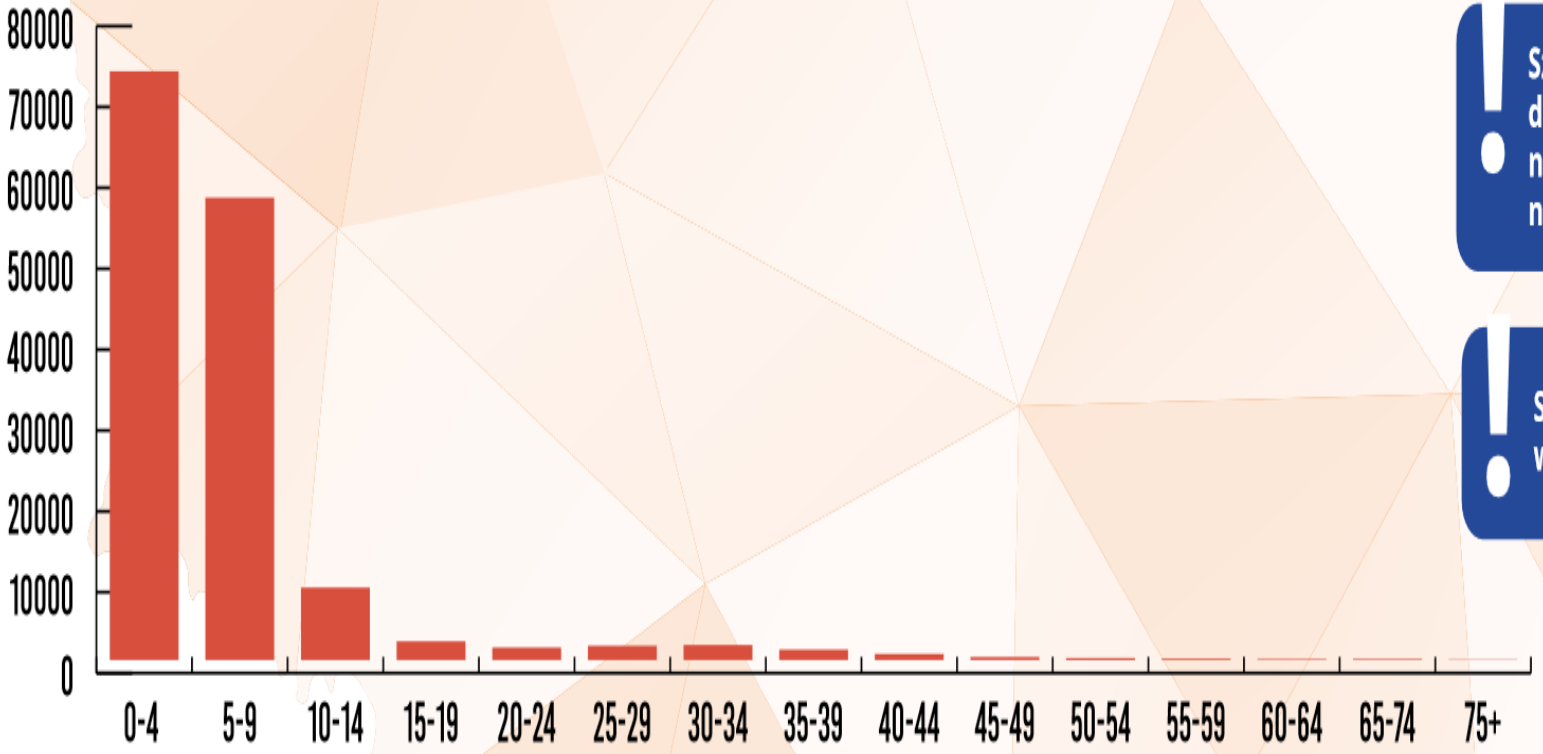

Ospa wietrzna jest nieprzewidywalna. Powikłania mogą wystąpić nawet u osób dotychczas zdrowych.

U osób dorosłych przebieg ospy wietrznej jest cięższy niż u dzieci.

Szczepienia zalecane są dla wszystkich, którzy nie chorowali na ospę wietrzną.

Szczepienia zapewniają wysoką skuteczność.

LICZBA ZACHOROWAŃ WG WOJEWÓDZTW (W 2020 ROKU)

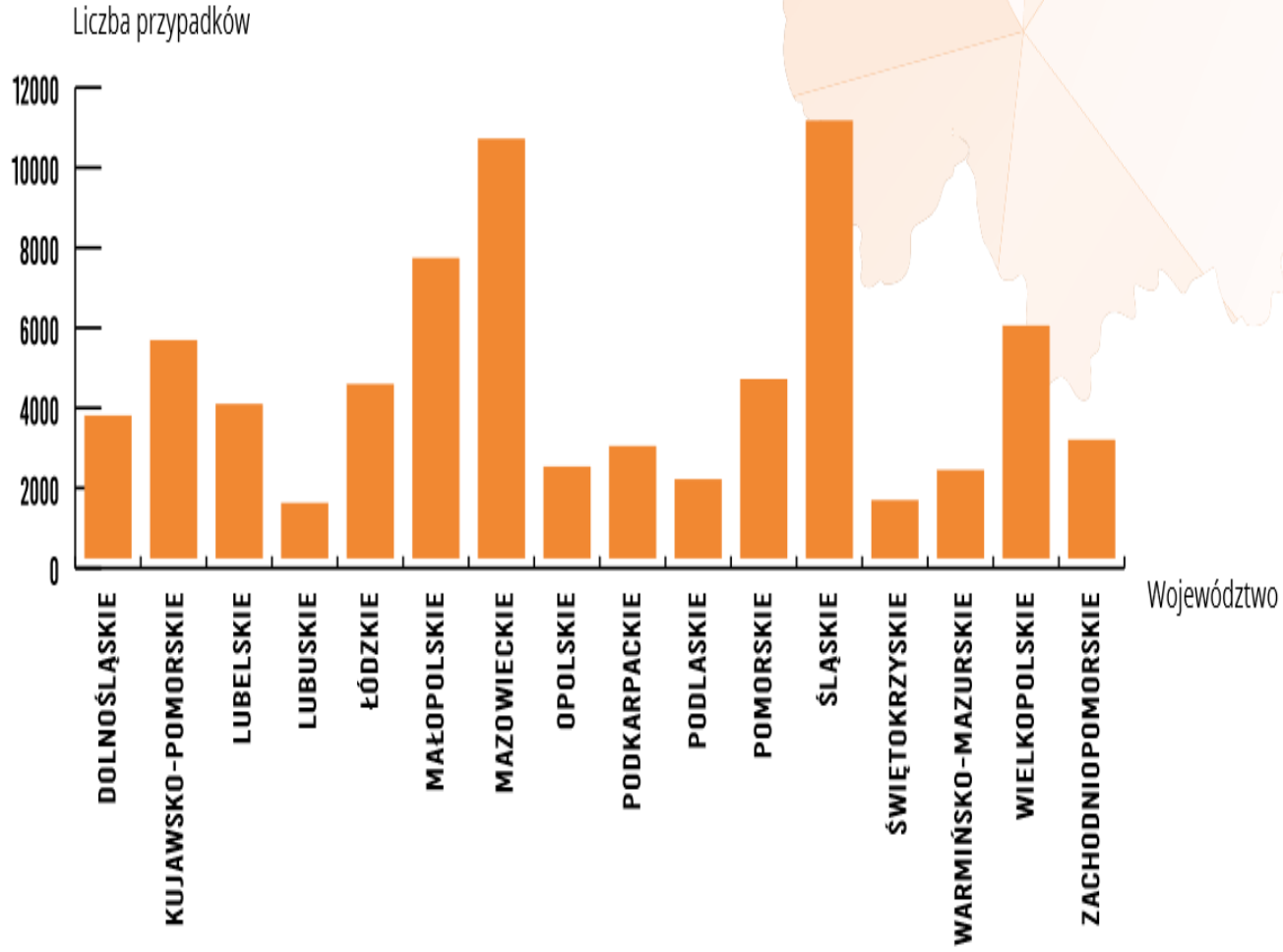

W 2020 ROKU 368 OSÓB HOSPITALIZOWANO Z POWODU POWIKŁAŃ W PRZEBIEGU OSPY WIETRZNEJ.

Źródło: Meldunki o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach w Polsce, NIZP-PZH-GIS (http://wwwold.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/2020/index_mp.html)

Dlaczego warto się szczepić?

- skuteczność szczepionki jest bardzo wysoka, przekracza 95%. Szczepionka podana do 3 dni od ekspozycji jest skuteczna w około 90%,
- szczepionka przeciw ospie wietrznej jest bezpieczna i dobrze tolerowana, rzadko wywołuje niepożądane odczyny poszczepienne,
- zaobserwowano, że u szczepionych osób półpasiec występuje znacznie rzadziej niż u osób, które przechorowały ospę wietrzną.

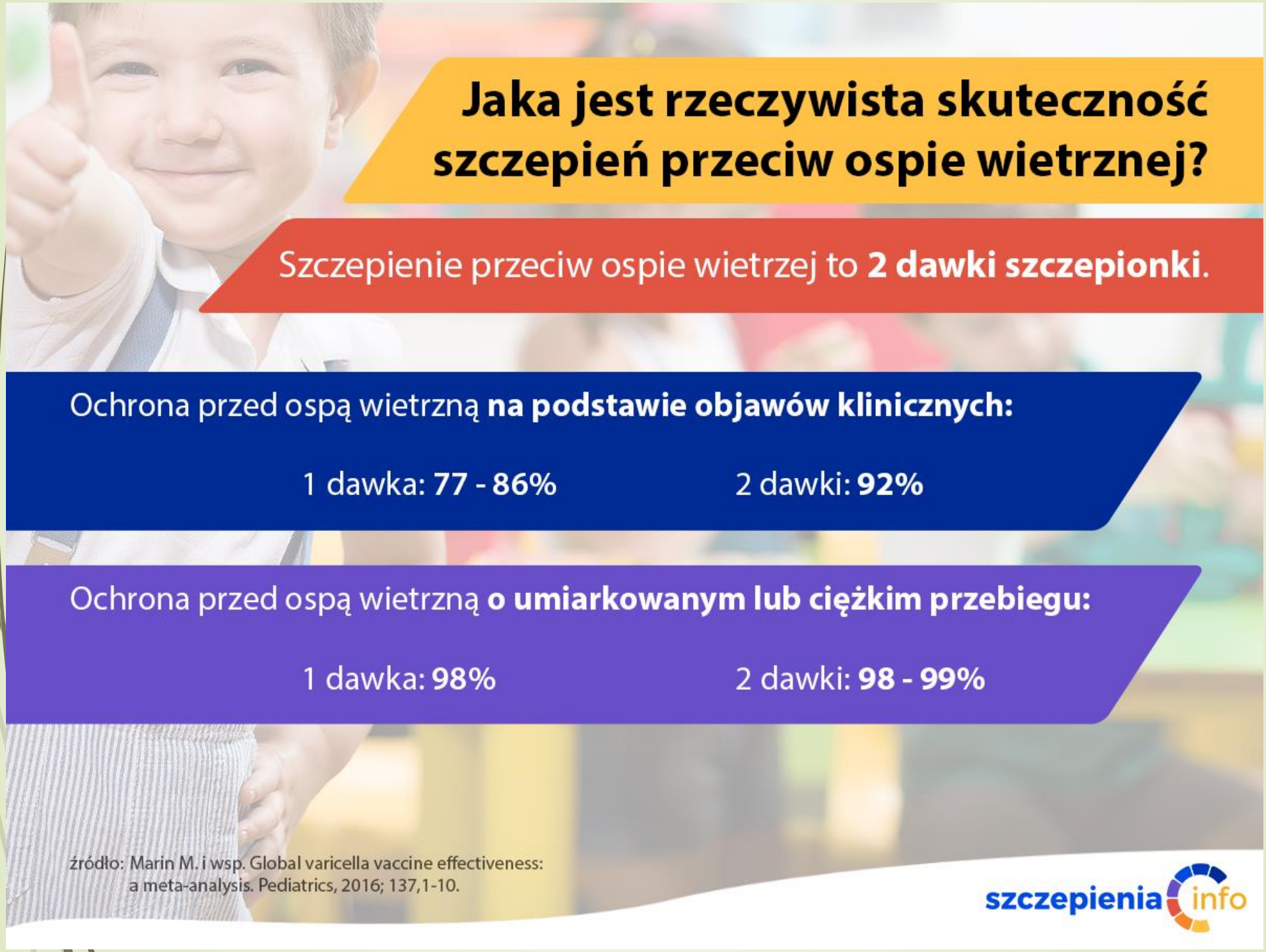
Jaka jest rzeczywista skuteczność szczepień przeciw ospie wietrznej?
Szczepienie przeciw ospie wietrzej to **2 dawki szczepionki**.
Ochrona przed ospą wietrzną **na podstawie objawów klinicznych:**
1 dawka: **77 - 86%**
2 dawki: **92%**
Ochrona przed ospą wietrzną **o umiarkowanym lub ciężkim przebiegu:**
1 dawka: **98%**
2 dawki: **98 - 99%**
źródło: Marin M. i wsp. Global varicella vaccine effectiveness: a meta-analysis. Pediatrics, 2016; 137,1-10.
szczepienia info

Kiedy szczepić i kogo?

- szczepionkę można podawać u dzieci od 9 miesiąca życia, jednak zaleca się aby szczepienie rozpocząć od 12. miesiąca życia, a najlepiej przeprowadzić je między 12. a 18. miesiącem życia dziecka. Szczepionka jest zalecana wszystkim dzieciom i dorosłym, którzy nie chorowali na ospę wietrzną i nie zostali wcześniej zaszczepieni. Należy podać dwie dawki szczepionki w odstępie nie krótszym niż 6 tygodni (optymalnie 3 miesiące).

Podsumowanie

- ospa wietrzna jest nieprzewidywalna, powikłania mogą wystąpić u dotychczas zdrowych osób,
- u osób dorosłych przebieg ospy wietrznej jest cięższy niż u dzieci,
- wirus szczepionkowy nie przenosi się na osoby z bliskiego otoczenia, można szczepić dzieci kobiet będących w ciąży, a także otoczenie osób z niedoborami odporności.

Zakażenia meningokokowe

- zakażenie meningokokowe jest wywoływane przez bakterie – dwoinki zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych, (z łac. *Neisseria meningitidis*),
- do zakażenia dochodzi drogą kropelkową podczas kontaktu z bezobjawowym nosicielem lub osobą chorą,
- okres wylęgania choroby wynosi od 2 do 10 dni, przeciętnie 3-4 dni.

Zakażenia meningokokowe c.d.

- na zakażenie meningokokami narażeni są wszyscy, jednak najczęściej chorują dzieci w wieku od 3 miesięcy do 1 roku życia. Wiele przypadków choroby występuje też u dzieci w wieku do 5 lat oraz nastolatków i młodych dorosłych w wieku 16- 21 lat,
- meningokoki są najczęściej przyczyną zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych lub sepsy (posocznicy), określanymi wspólnie mianem inwazyjnej choroby meningokokowej.

Objawy ICHM

Choroba może rozwijać się bardzo szybko, a jej przebieg jest zwykle bardzo ciężki.

- osłabienie,
- gorączkę,
- bóle stawowe i mięśniowe,
- ogólne złe samopoczucie,
- wysypka wybroczynowa; plamki na skórze całego ciała w postaci drobnych czerwonych punkcików zlewających się w późniejszym okresie w duże plamy, które nie bledną pod naciskiem.

A

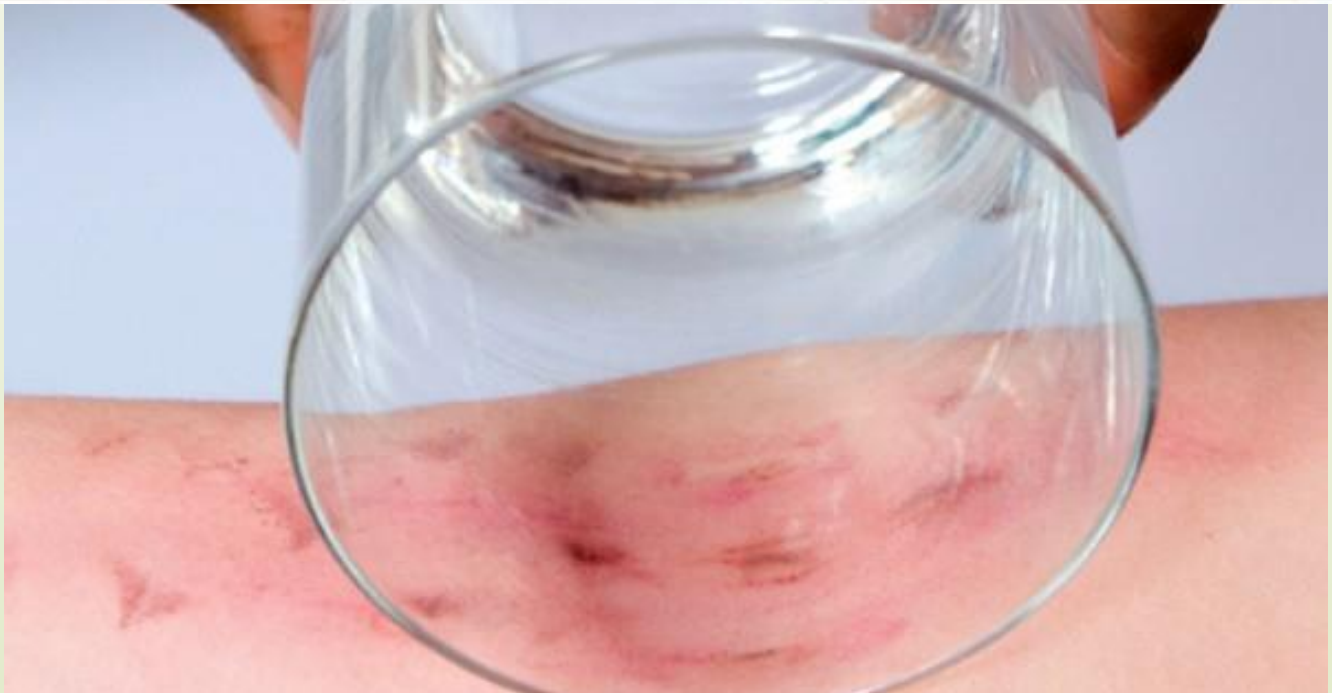

Objawy c.d.

W przebiegu zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych występują objawy tzw. oponowe:

- silny ból głowy,
- nudności,
- wymioty,
- sztywność karku,
- drgawki,
- światłowstręt,
- senność.

Jak przebiega choroba u dzieci?

U dzieci poniżej 2 roku życia objawy różnią się od przebiegu u dorosłych. Najczęściej obserwuje się następujące objawy:

- gorączka,
- zimne dłonie i stopy,
- brak apetytu,
- wymioty,
- biegunka,
- rozpaczliwy płacz lub kwilenie,
- senność lub drażliwość,
- odchylenie głowy do tyłu,
- osłupienie,
- pulsujące ciemiączko u niemowląt,
- wybroczyny na skórze.

Zachorowalność w Polsce

- meningokoki dzieli się na 12 grup serologicznych, ale zakażenia w Polsce wywołuja meningokoki serogrupy B, C, W-135 oraz Y. Inwazyjna choroba meningokokowa wywoływana jest przez meningokoki serogrupy B (70%) oraz serogrupy C (blisko 30%), zakażenia wywołane meningokokami serogrupy Y i W-135 występują bardzo rzadko.

Zachorowalność w Polsce c.d.

- rocznie notuje się 200-400 zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową. Ogólny współczynnik śmiertelności w latach 2010-2014 wyniósł 10,4% , przy czym największy (33,3%) odnotowano u osób >75 roku życia. U niemowląt wynosiła 11,9%.

INWAZYJNA CHOROBA MENINGOKOKOWA W POLSCE

DANE ZA OKRES 01.01.1995-31.12.2020

szczepienia info

LICZBA ZACHOROWAŃ NA INWAZYJNĄ CHOROBĘ MENINGOKOKOWĄ (ICHM) W LATACH 1995-2020

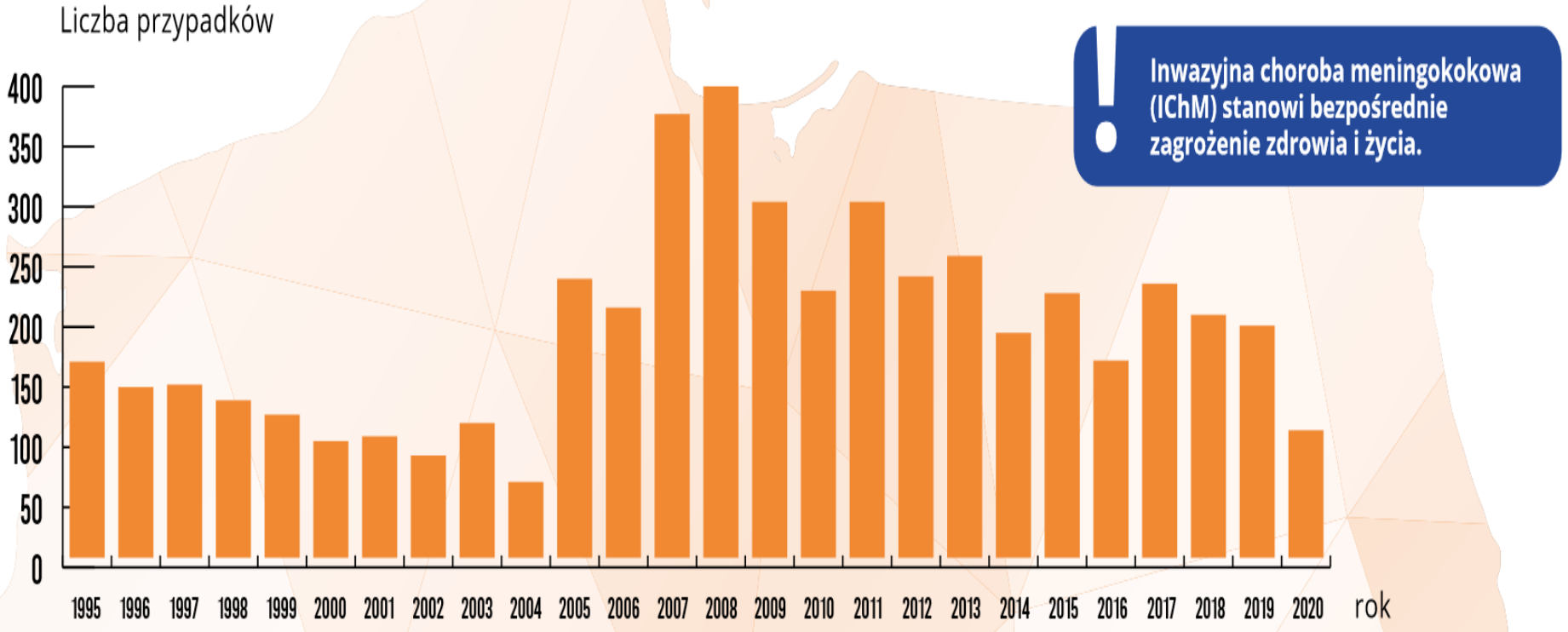

ZACHOROWANIA NA ICHM WG WIEKU (W 2020 ROKU)

Najwięcej przypadków IChM występuje u niemowląt.

Z danych KOROUN w Narodowym Instytucie Leków wynika, że IChM najczęściej wywołują meningokoki serogrupy B. Obserwowany jest również wzrost odsetka IChM wywołanej przez serogrupę W.

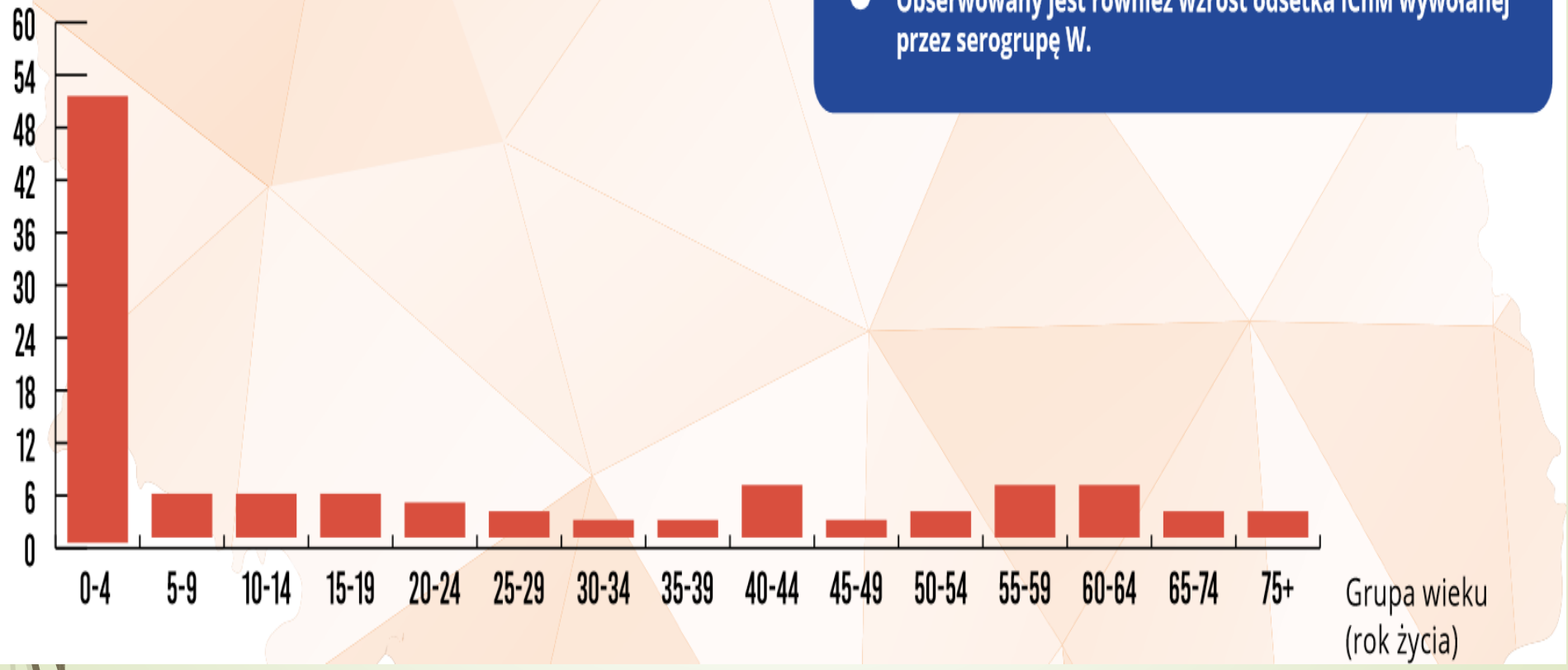

ZACHOROWANIA NA ICHM WG WOJEWÓDZTW

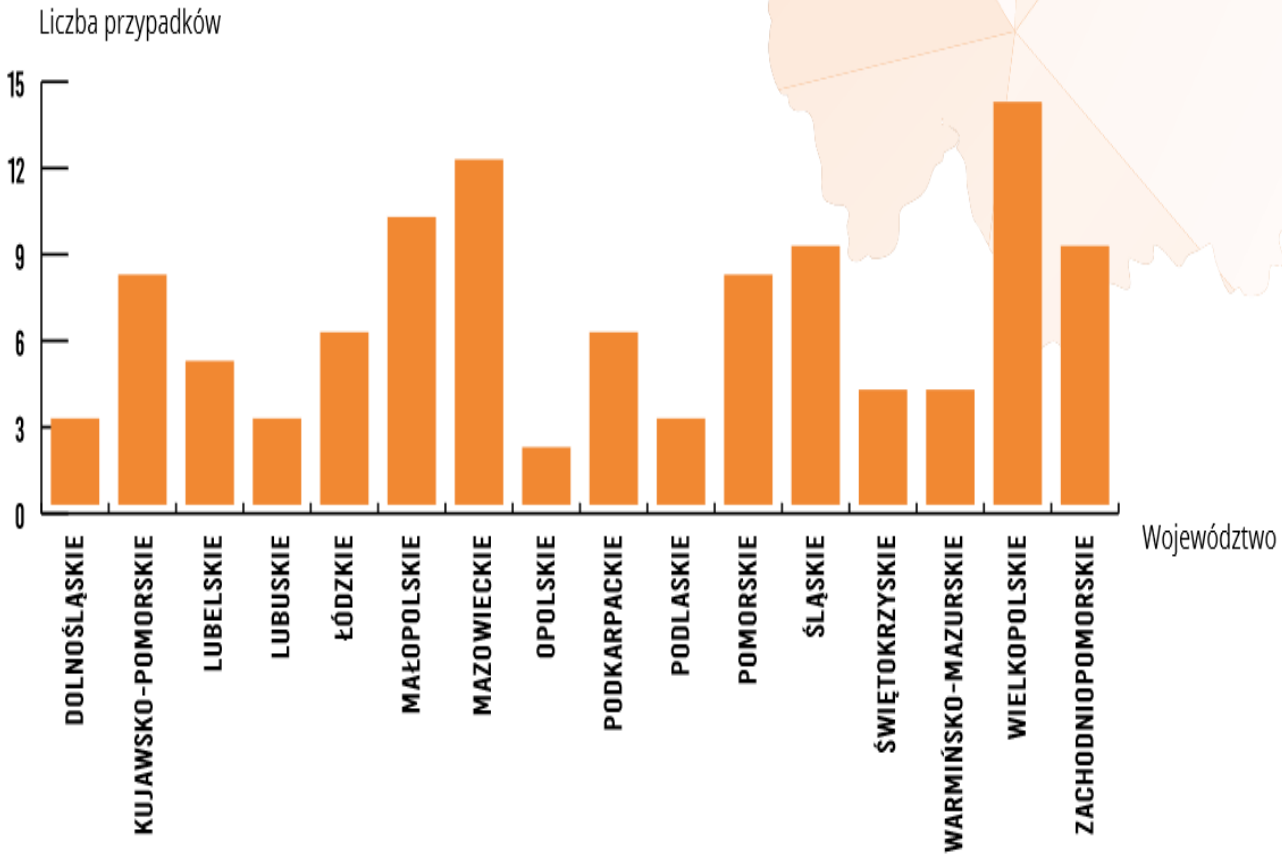

W 2020 ROKU
100% OSÓB
HOSPITALIZOWANO
Z POWODU POWIKŁAŃ
W PRZEBIEGU ICHM.

Źródło: Meldunki o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach w Polsce, NIZP PZH-PIB, GIS (http://wwwold.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/2020/index_mp.html)

Sergrupy meninkokoków na świecie –występowanie.

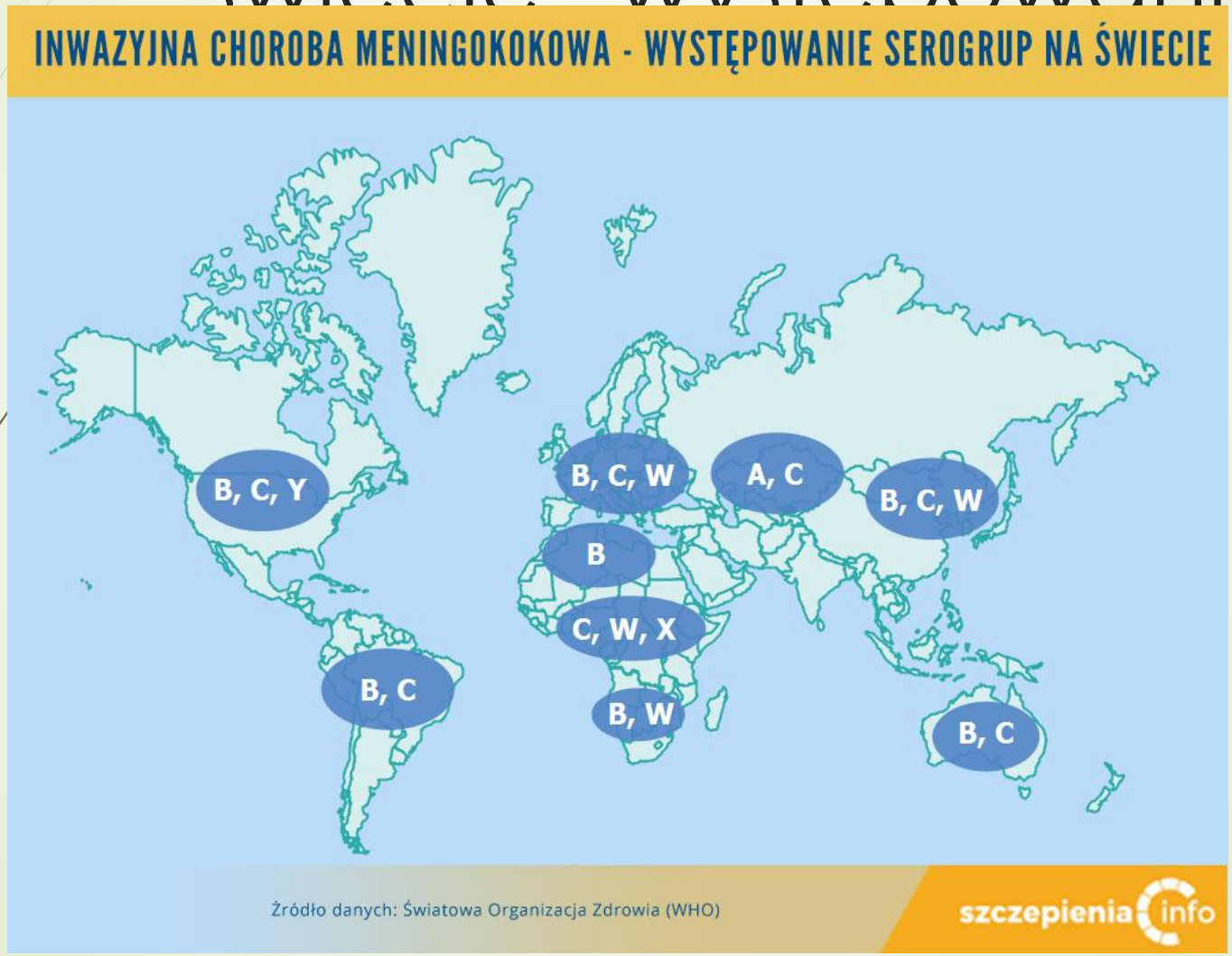

Dlaczego warto szczepić?

- inwazyjna choroba meningokokowa to jedna z najgroźniejszych chorób zakaźnych. W Polsce nie występuje często, ale jej przebieg może być piorunujący prowadząc do zgonu nawet w kilka godzin. U 10% osób, które przeżyły ICHM dochodzi do trwałych powikłań a niekiedy kalectwa. Dlatego szczepienia wydają się najlepszym sposobem zapobiegania inwazyjnej chorobie meningokokowej.

Skuteczność szczepień p/meningokokom.

- Krajowy Ośrodek Referencyjny ds. Bakteryjnych Zakażeń Ośrodkowego Układu Nerwowego (KOROUN) ocenił skuteczność szczepionki przeciw meningokokom grupy B na poziomie 83,7%. Szczepionki przeciw meningokokom grupy C oraz grupy A, C, W135, Y zawierają jako antygeny wielocukry otoczki i powinny chronić przed wszystkimi bakteriami z tymi serogrupami.

Dla kogo zalecane są szczepienia przeciwko meningokokom?

Dzieci w wieku 0-4 lata. Najwyższa zapadalność na Inwazyjną Chorobę Meningokokową odnotowywana jest u dzieci w 1 r. ż.

Nastolatki 15-19 lat i młodzi dorośli do 25 lat - zwłaszcza mieszkający w internatach, akademikach, koszarach.

Personel medyczny, pracownicy laboratoriów.

Podróżujący w tereny endemicznego występowania IChM.

Osoby z zachowaniem sprzyjającym zakażeniu (intymne kontakty z nosicielem lub osoba chorą, np. głęboki pocałunek).

źródło: https://szczepienia.pzh.gov.pl/szczepionki/meningokoki/

szczepienia info

Podsumowanie

- przenoszenie meningokoków odbywa się drogą kropelkową (podczas kaszlu lub kichania) lub przez kontakt bezpośredni (np. podczas intymnego, głębokiego pocałunku),
- inwazyjna choroba meningokokowa stanowi bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia, dlatego osoba z podejrzeniem takiego zakażenia powinna natychmiast trafić do szpitala,
- za większość przypadków IChM odpowiadają meningokoki serogrupy B i C.

Grypa.

- grypa jest ostrą chorobą zakaźną, wywoływaną przez wirusy grypy,
- do zakażenia dochodzi drogą kropelkową lub przez kontakt ze skażoną powierzchnią,
- okres inkubacji wynosi 1-4 dni,
- powodem ciężkiego przebiegu grypy są powikłania pogrypowe, m.in. zapalenie płuc i oskrzeli, zapalenie ucha środkowego, zapalenie mięśnia sercowego i osierdzia, zaostrzenie istniejących chorób przewlekłych, powikłania neurologiczne.

Zachorowalność w Polsce.

- z danych epidemiologicznych NIZP-PZH wynika, w okresie od 01.09.2018 do 22.07.2019 na grypę i choroby grypopodobne zachorowało 4 491 879 osób,
- w tym z powodu grypy i powikłań zmarło 150 osób, zgony dotyczyły głównie osób po 65 roku życia, które są najbardziej narażone na powikłania grypy.

Dlaczego warto szczepić?

- szczepienia przeciw grypie są najskuteczniejszą i najtańszą strategią zapobiegania grypie,
- szczepienia zapobiegają zachorowaniom 40- 70%, u zdrowych osób poniżej 65 roku życia,
- skuteczność szczepionki zależy od sezonu grypowego.

Kiedy szczepić?

- eksperci podkreślają, że szczepienia przeciw grypie można realizować w czasie trwania całego sezonu grypowego, (organizm potrzebuje 2-3 tyg. na wytworzenie odporności),
- optymalny czas, który wybieramy na szczepienie przeciw grypie powinien wyprzedzać szczyt zachorowań, dotyczy to szczególnie osób z grup podwyższonego ryzyka zachorowania na grypę.

Liczba zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę w Polsce
w sezonach 2016/2017 - 2018/2019
(dane z meldunków epidemiologicznych NIZP-PZH)
100,0
10,0
5,0
Zapadalność
2018/19
2017/18
2016/17
SZCZYT
ZACHOROWAŃ
Miesiące
IX
X
XI
XII
I
II
III
IV
V
VI
VII
VIII
Optymalny czas na szczepienie przeciw grypie

Podsumowanie.

- grypa jest bardzo zaraźliwa i co sezon wywołuje epidemie, dotykające znaczną część społeczeństwa,
- pomimo tego, że u zdrowych osób rzadko dochodzi do poważnych powikłań, osoby w grupach ryzyka mogą bardzo ciężko chorować, a nawet umrzeć,
- szczepienia są zalecane osobom z grup ryzyka oraz grup zawodowych w sposób szczególny narażonych na kontakt z wirusem.

Kleszczowe zapalenie mózgu.

- kleszczowe zapalenie mózgu (odkleszczowe zapalenie mózgu, KZM) to zespół neurologicznych komplikacji występujących po zakażeniu flawiwirusami przenoszonymi przez kleszcze,
- okres inkubacji choroby wynosi od 7 do 14 dni.

Kleszczowe zapalenie mózgu c.d.

- kleszczowe zapalenie mózgu to choroba groźna w każdym wieku,
- objawowe zakażenia stwierdza się najczęściej u osób powyżej 20 roku życia,
- ciężkość przebiegu choroby wzrasta z wiekiem. Młodzież i dorośli chorują ciężej niż małe dzieci. Im człowiek jest starszy tym częściej występują powikłania i przypadki śmiertelne,
- wśród chorych przeważają mężczyźni.

LICZBA ZACHOROWAŃ NA KZM (W LATACH 1996-2019)

KZM jest ostrą chorobą wirusową, której towarzyszą objawy ze strony ośrodkowego układu nerwowego.

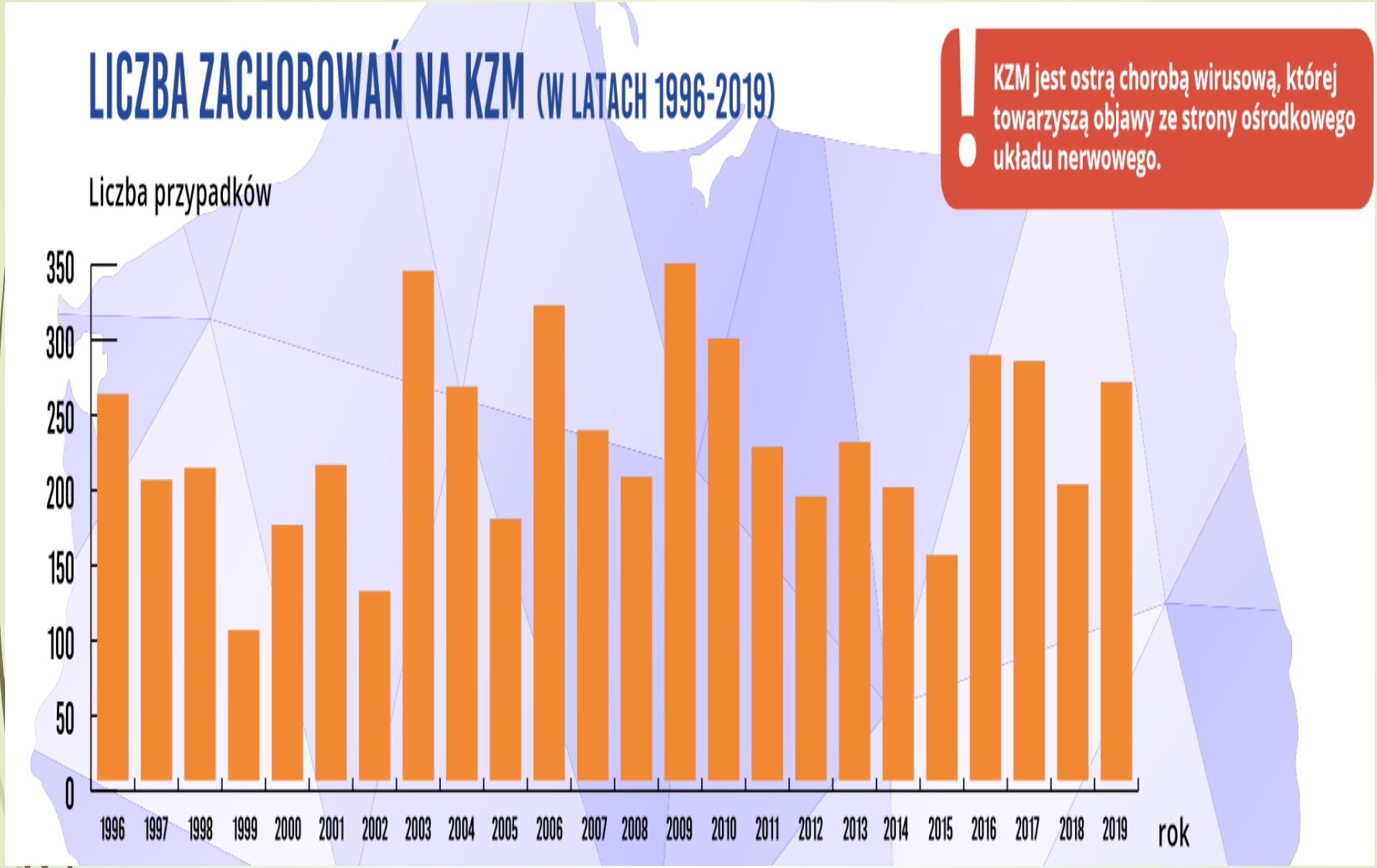

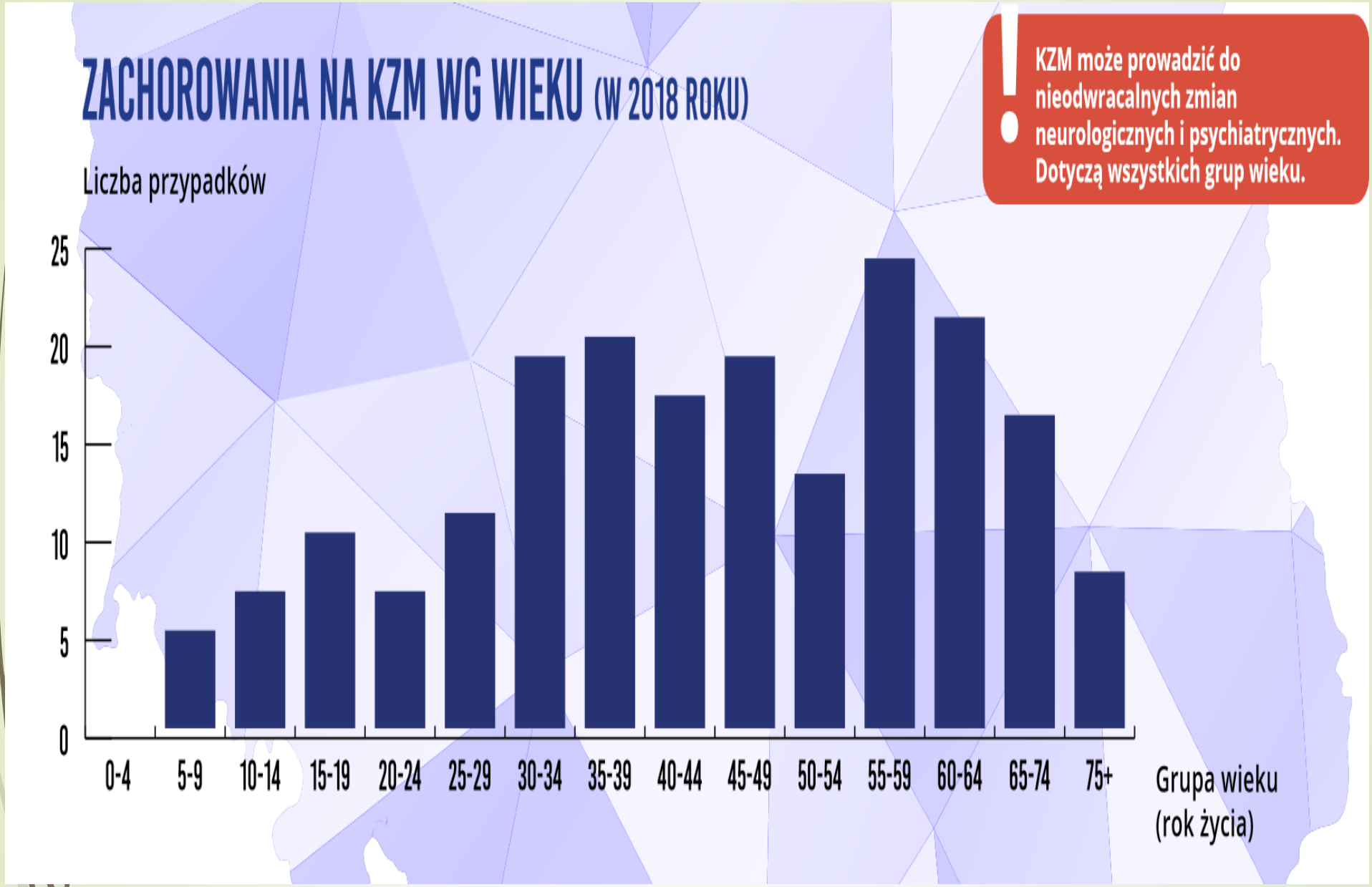
ZACHOROWANIA NA KZM WG WIEKU (W 2018 ROKU)
KZM może prowadzić do nieodwracalnych zmian neurologicznych i psychiatrycznych. Dotyczą wszystkich grup wieku.
Liczba przypadków
25
20
15
10
5
0
0-4
5-9
10-14
15-19
20-24
25-29
30-34
35-39
40-44
45-49
50-54
55-59
60-64
65-74
75+
Grupa wieku (rok życia)

LICZBA ZACHOROWAŃ NA KZM WG WOJEWÓDZTW

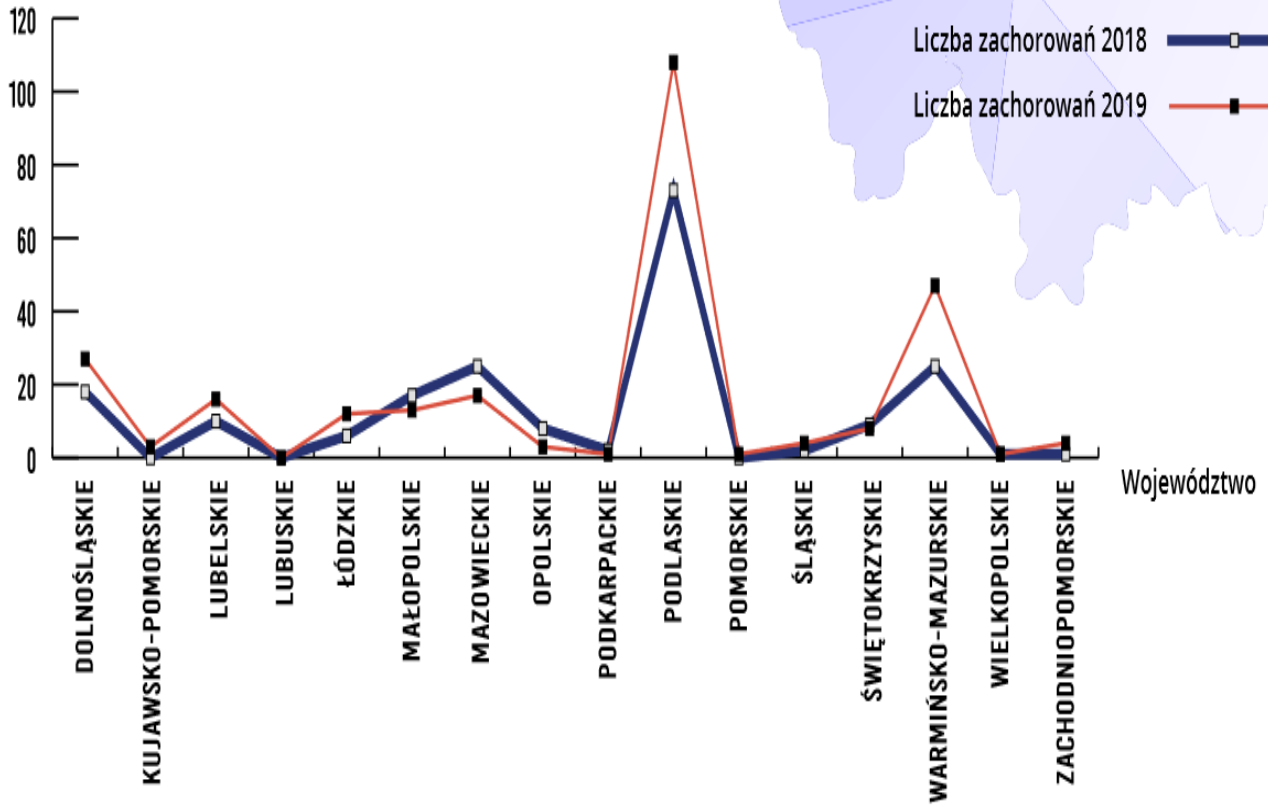

Szczepienie jest jedynym skutecznym sposobem ochrony przed chorobą i jej powikłaniami.

HOSPITALIZACJA

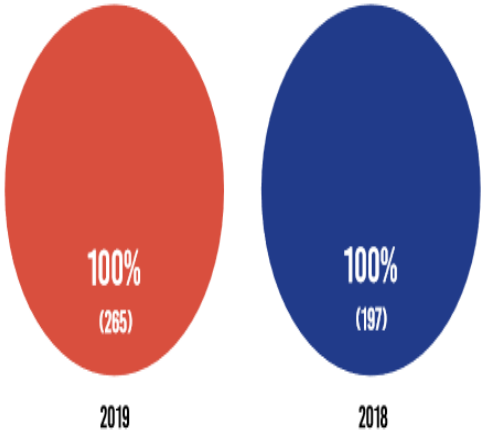

Źródło: Meldunki o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach w Polsce, NIZP-PZH-GIS (http://wwwold.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/2019/index_mp.html)

Dlaczego warto szczepić?

- szczepienie jest najskuteczniejszym sposobem zapobiegania zachorowaniu na kleszczowe zapalenie mózgu,
- nie znamy skutecznych leków, na tą chorobę. Terapia kleszczowego zapalenia mózgu polega na podawaniu leków przeciwbólowych i przeciwzapalnych które łagodzą objawy choroby,
- kleszczowe zapalenie mózgu może doprowadzić do ciężkiego kalectwa albo bardzo poważnych konsekwencji pozostawiając trwałe ubytki neurologiczne.

Skuteczność szczepienia

- szczepionki przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu są wysoko skuteczne, zwłaszcza u osób poniżej 60 r.ż. Skuteczność szczepienia w tej grupie oceniana jest na powyżej 95% po podaniu 3 dawek szczepienia podstawowego. U ok. 90% osób w dobrym ogólnym stanie zdrowia, już po podaniu 1-szej dawki szczepionki występują swoiste przeciwciała ochronne.

Kto powinien się zaszczepić?

Szczepienia są szczególnie zalecane osobom często przebywającym na terenach leśnych, w tym:

- pracownikom leśnym,
- wojskowym na poligonach,
- turystom (przede wszystkim lubiącym piesze wycieczki),
- kolonistom (dzieci i młodzież poniżej 18 roku życia stanowią ¼ chorujących na kleszczowe zapalenie mózgu),
- podróżującym do obszarów endemicznego występowania kleszczowego zapalenia mózgu.

Podsumowanie.

- nie da się łatwo uchronić przed ukąszeniami kleszczy,
- szczepienie jest obecnie jedynym skutecznym sposobem uchronienia się przed tą ciężką chorobą i jej powikłaniami,
- żeby utrzymać ochronę przed zakażeniem konieczne jest przyjęcie 3 dawek szczepienia pierwotnego oraz dawkę przypominającą co 3-5 lat.

Wirusowe zapalenie wątroby WZW typu A.

- wirusowe zapalenie wątroby typu A określane jest potocznie jako żółtaczka pokarmowa.
  Choroba szerzy się głównie drogą fekalno – oralną (choroba „brudnych rąk").
  Do zakażenia może dojść podczas:
- bezpośredniego kontaktu z osobą zakażoną,
- spożycia zakażonej żywności i wody(także w formie kostek lodu),
- umycia rąk w zakażonej wodzie,
- w następstwie kontaktów seksualnych.

LICZBA ZACHOROWAŃ NA WZW A (W LATACH 1997-2019)

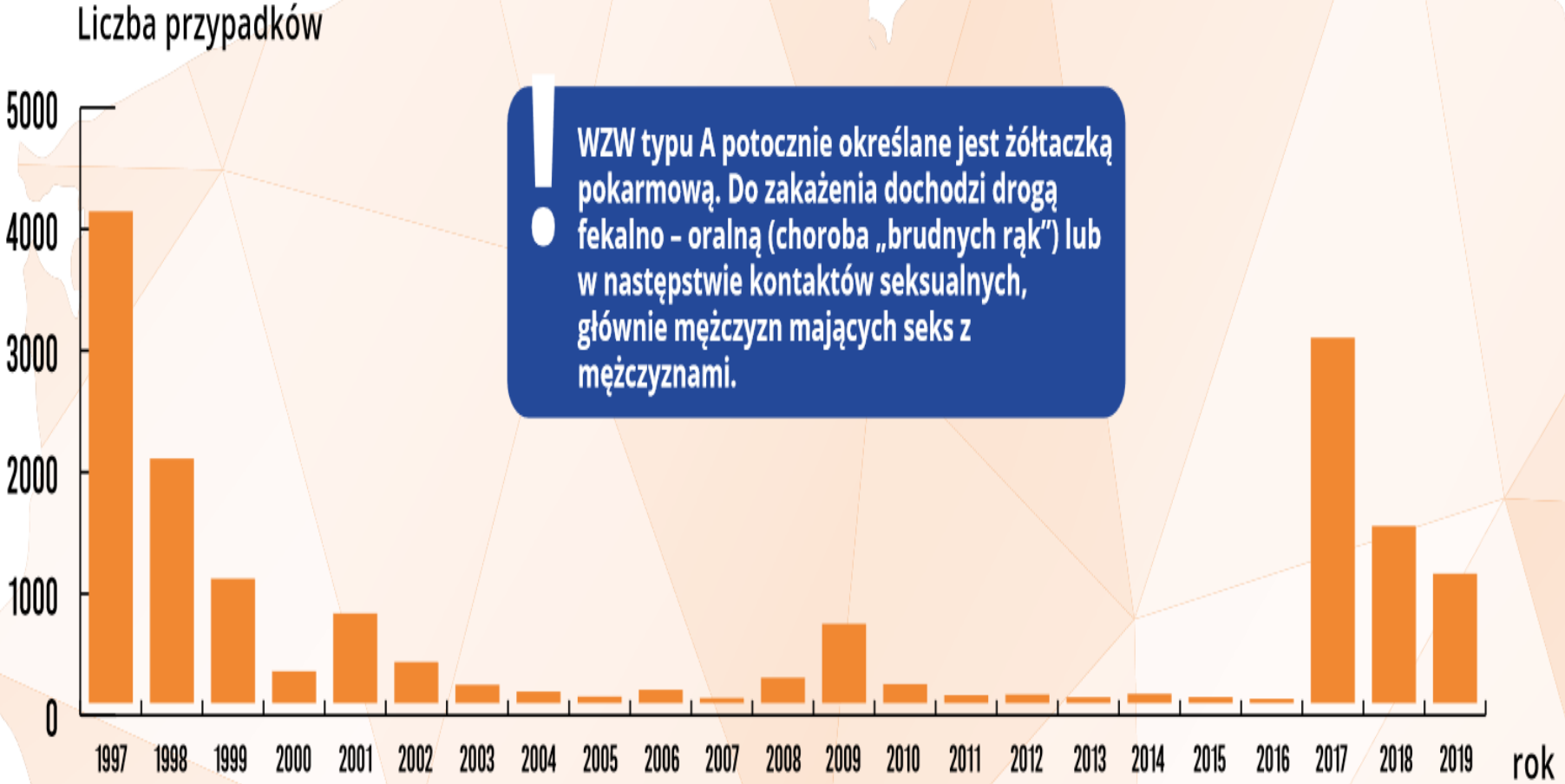

ZACHOROWANIA NA WZW A WG WIEKU (W 2018 ROKU)

U dorosłych choroba ma z reguły nagły początek i ciężki przebieg, wymagający hospitalizacji. U 70 % osób WZW A przebiega z zażółceniem powłok skórnych.

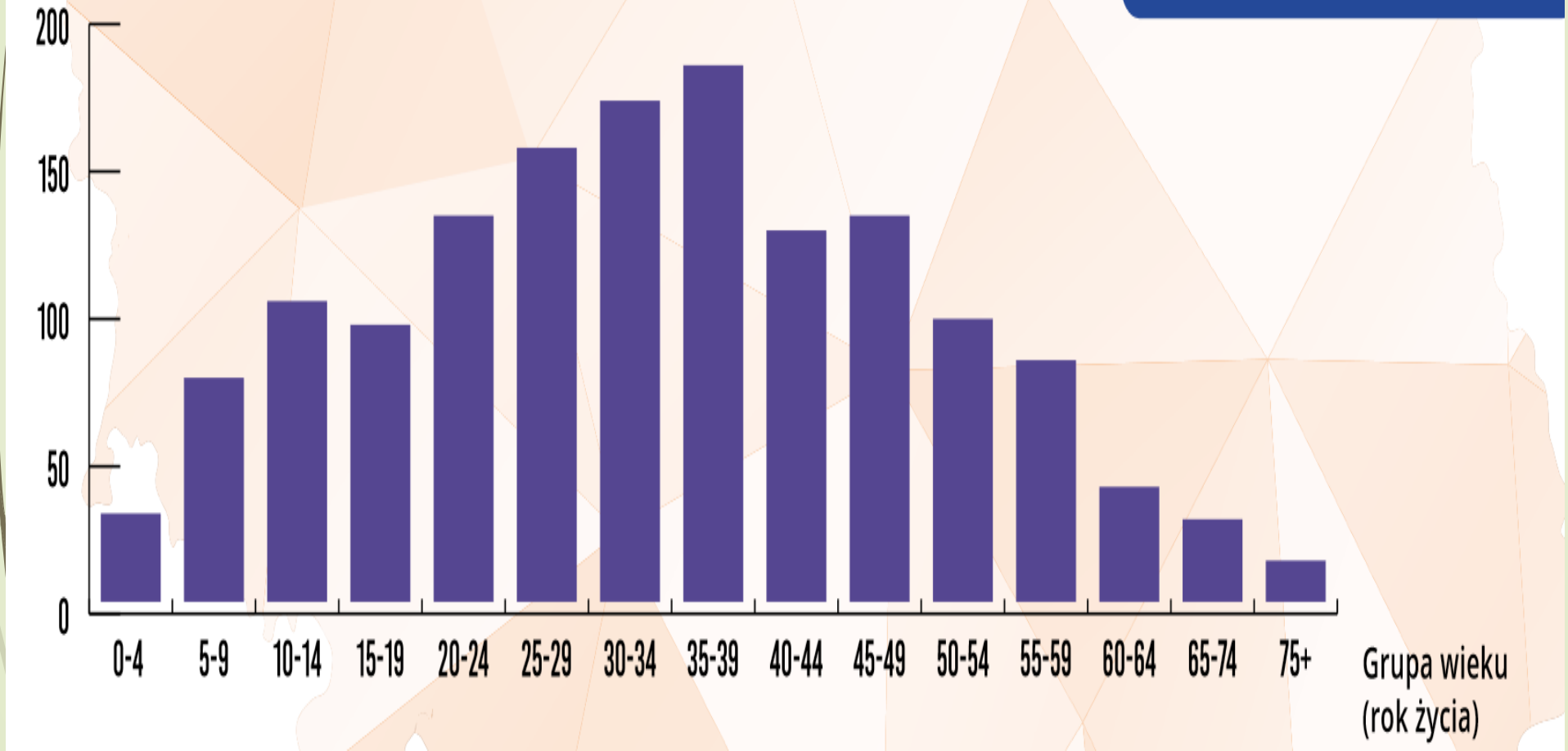

LICZBA ZACHOROWAŃ NA WZW A WG WOJEWÓDZTW

Szczepionka jest najskuteczniejszym sposobem ochrony. Zapewnia długotrwałą odporność.

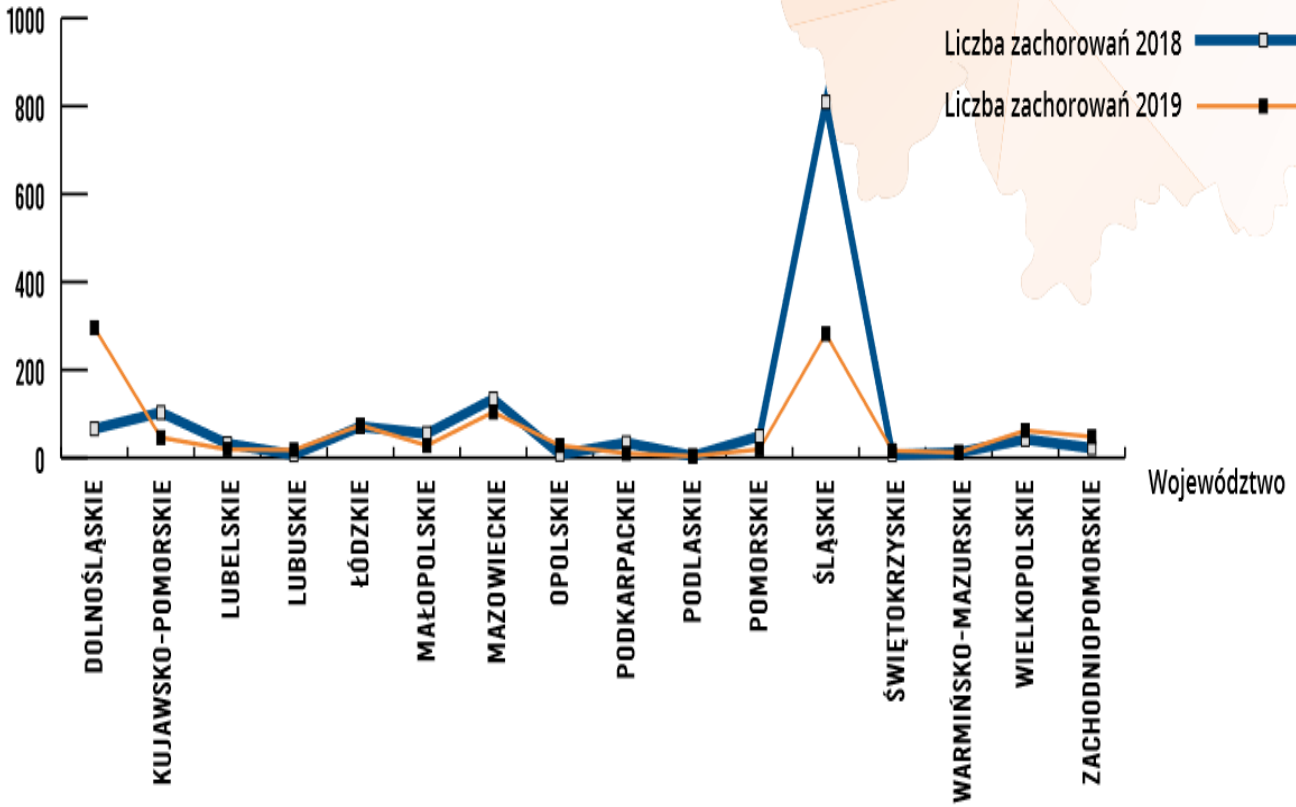

HOSPITALIZACJA

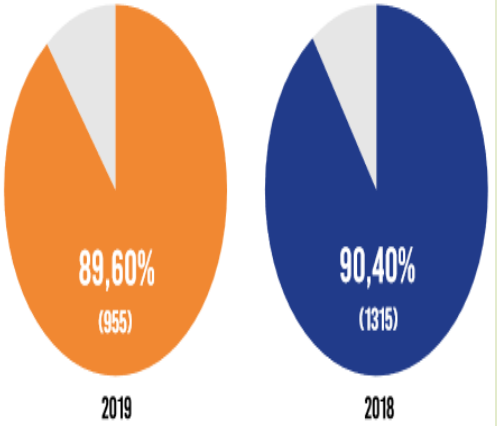

Źródło: Meldunki o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach w Polsce, NIZP-PZH-GIS (http://wwwold.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/2019/index_mp.html)

Dlaczego warto szczepić p/WZW A.

- szczepienie przeciw WZW A jest najlepszym sposobem zapobiegania zachorowaniom,
- skuteczność szczepienia przeciw WZW A, po podaniu 2-ch zalecanych dawek, oceniana jest na poziomie 98%,
- nawet zachowanie podstawowych zasad higieny nie zagwarantuje pełnej ochrony przed zachorowaniem, taką ochronę daje tylko szczepienie,
- szczepienia są przeznaczone do stosowania wszystkim osobom nieszczepionym od 1 r.ż.

Podsumowanie.

- najbardziej narażone na zachorowanie są osoby mające kontakt z nieczystościami (pracownicy oczyszczalni ścieków) oraz osoby wyjeżdżające do krajów rozwijających się,
- wystarczą dwie dawki szczepionki aby uodpornić się na całe życie,
- szczepionkę można zastosować również po kontakcie z osobą chorą.

Wirus HPV

- HPV (Human Papilloma Virus) jest nazwą ludzkiego wirusa brodawczaka. HPV jest czynnikiem wywołującym raka szyjki macicy i odbytu u kobiet oraz raka jamy ustnej, gardła, odbytu i prącia u mężczyzn.
- Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) uznała typy HPV-16 i HPV-18 za czynnik rakotwórczy dla człowieka.

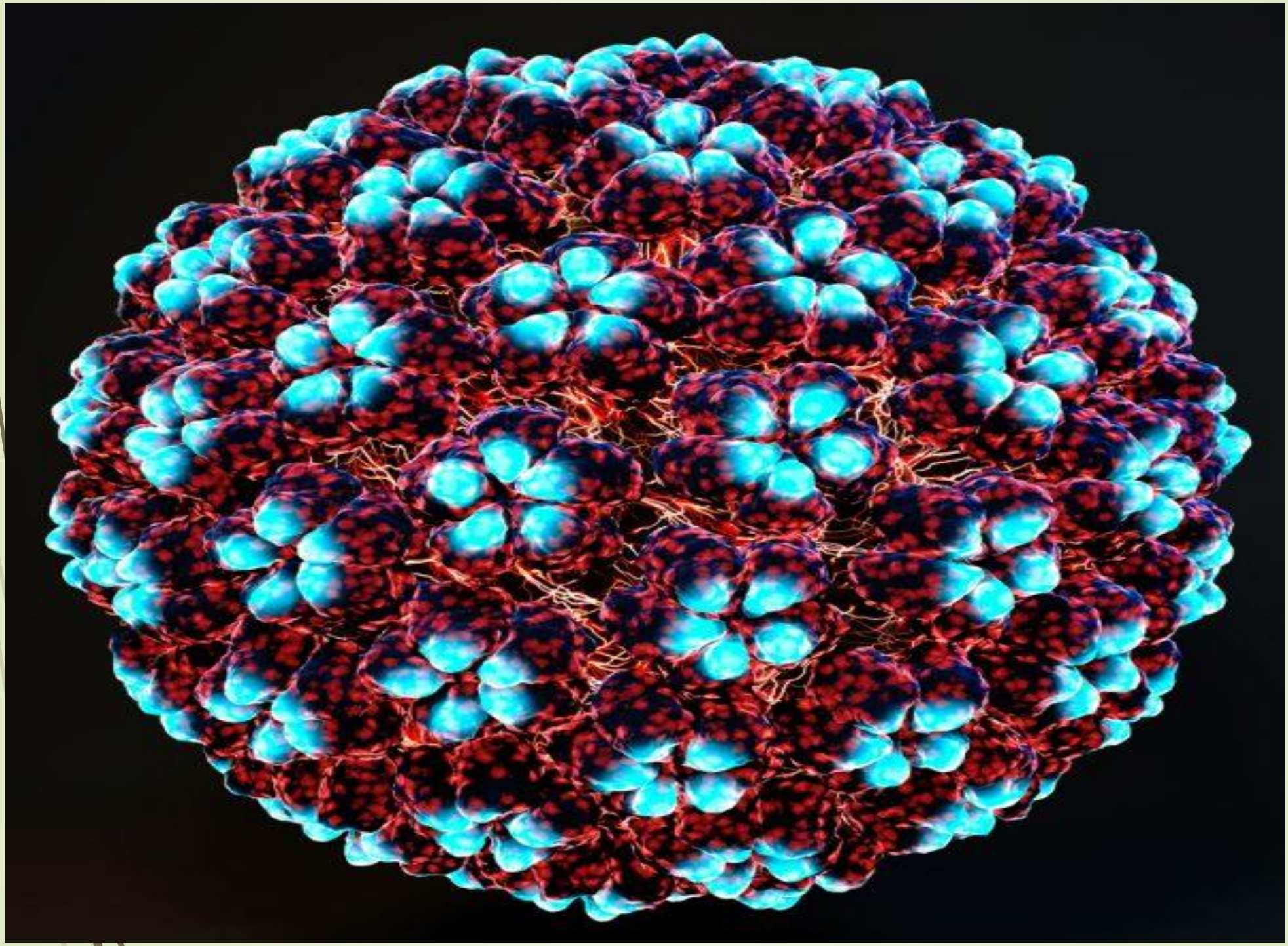

Zachorowalność w Polsce.

- rak szyjki macicy to trzeci po raku trzonu macicy i jajnika nowotwór atakujący narządy rodne kobiet,
- wskaźniki epidemiologiczne różnią się w zależności od wieku pacjentek. W populacji młodych kobiet (od 20 do 44 roku życia) rak szyjki macicy odpowiada za 8 % zachorowań oraz 11 % zgonów nowotworowych,
- każdego roku prawie 3000 kobiet dowiaduje się, że ma raka szyjki macicy. Według danych Krajowego Rejestru Nowotworów w 2013 r. zarejestrowano 2909 zachorowań, zmarło 1669 kobiet (w 2012 r. odnotowano 2783 zachorowania i 1669 zgonów).

Dlaczego warto szczepić?

- poddając się szczepieniu przeciw HPV kobieta zmniejsza o 70% ryzyko zachorowania na raka szyjki macicy oraz o 90% ryzyko rozwoju brodawek narządów płciowych, dodatkowo zmniejsza ryzyko rozwoju stanu przedrakowego szyjki macicy,
- szczepienia przeciw HPV zapobiegają zakażeniom HPV obok regularnych badań cytologicznych stanowią element profilaktyki przeciwnowotworowej. Należy pamiętać, że szczepionka nie zastępuje profilaktycznych badań szyki macicy.

Kogo sczepić p/HPV.

- Zaleca się szczepienie:
  - dziewcząt w wieku 11 – 12 lat
  - dziewcząt w wieku 13-18 lat, które nie zostały wcześniej zaszczepione
  - chłopców w wieku powyżej 11-12 lat
  - młodych mężczyzn utrzymujących kontakty homoseksualne, którzy nie zostali wcześniej zaszczepieni
  - nosiciele wirusa HIV obydwu płci w wieku 9-26 lat, którzy nie zostali wcześniej zaszczepieni.

Podsumowanie

- obecnie uważa się, że wszystkie przypadki raka szyjki macicy są poprzedzone przewlekłą infekcją HPV,
- rak szyjki macicy to drugi pod względem częstości nowotwór złośliwy wśród kobiet.

Wnioski.

Szczepienia ochronne:

- są najskuteczniejszą metodą zapobiegania chorobom zakaźnym na każdym etapie życia,
- są jednocześnie najbardziej ekonomicznie opłacalną interwencją medyczną, leczenie jest droższe niż profilaktyka,
- dzięki nim zostały wyeliminowane takie choroby, jak odra, ospa prawdziwa, błonica, tężec czy polio,

Wnioski c.d.

- szczepienia są niezbędne do podtrzymania zdrowia bez względu na wiek, płeć czy rasę szczepionego,
- szczepiąc siebie i swoje dziecko chronimy, także te dzieci i osoby dorosłe, które z przyczyn medycznych nie mogą poddać się szczepieniu,
- szczepienia zalecane uzupełniają szczepienia obowiązkowe, umożliwiając szerszą ochronę społeczeństwa przed groźnymi chorobami zakaźnymi, zapobiegają ciężkim powikłaniom a niekiedy chronią nawet przed śmiercią.

Zakażenia inwazyjne *H. influenzae*

Polska, 1997-2017

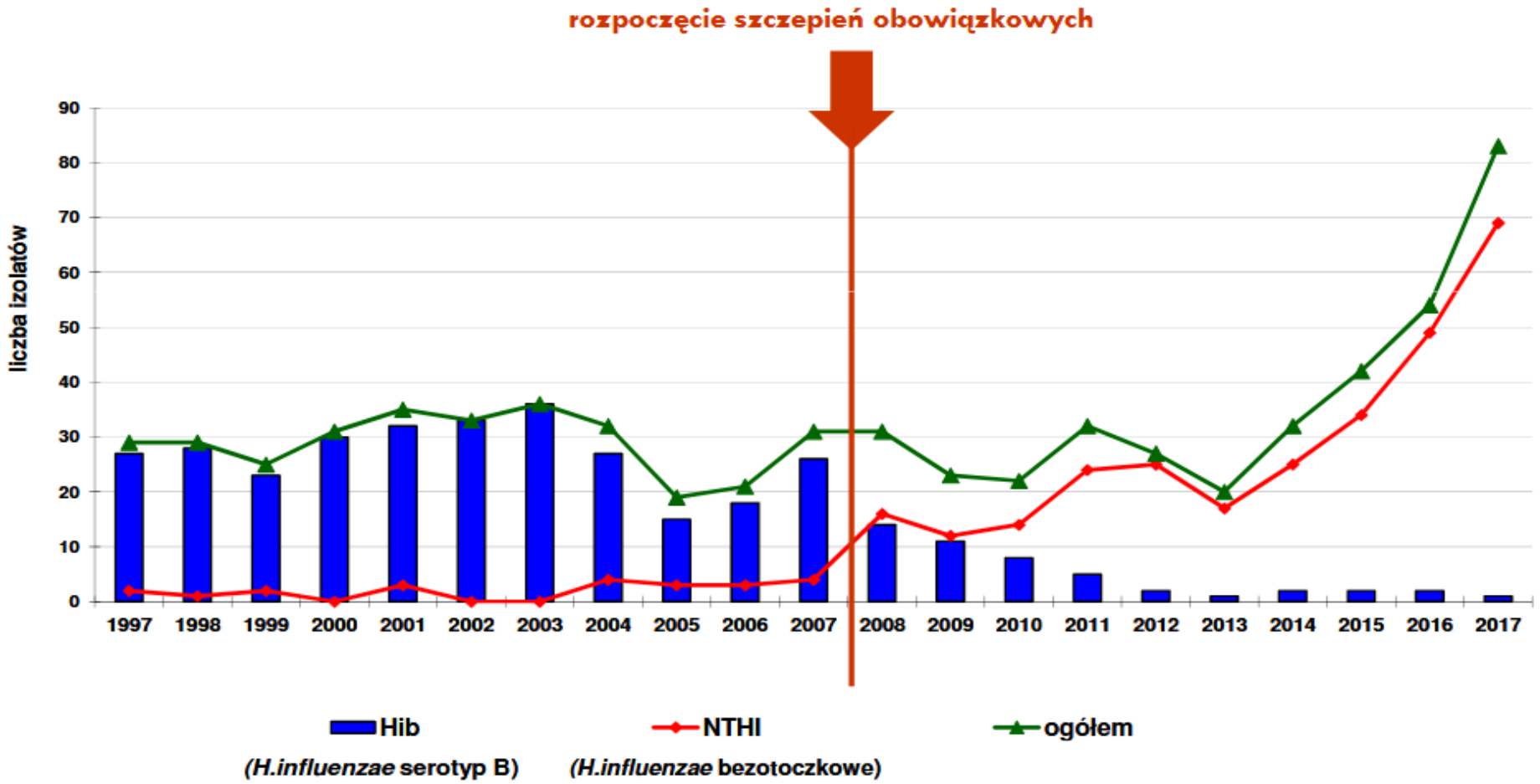

Wykres pochodzi z raportu KOROUN „Zakażenia inwazyjne*Haemophilus influenzae*w Polsce w latach 1997-2017”.

Dziękuję za uwagę

„Jedynie czysta woda pitna odgrywa tak samo znaczącą rolę w ratowaniu życia ludzkiego, co szczepionki”

Richard Maxon